

Մ Ա Յ Ր Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Ք Ո Ւ Մ

Լ Ո Ւ Ր Ե Ր Մ Ա Յ Ր Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Ք Ո Ւ Ց

Ակադեմիկոս Հրաչյա Հակոբի Աճառյանի ծննդյան 90-ամյակը.— Լրացավ ակադեմիկոս գիտնական, մեծ հայագետ, լեզվաբան, ակադեմիկոս Հրաչյա Հակոբի Աճառյանի ծննդյան 90-ամյակը: Նշանակալի այս տարիքիվը ջերմորեն ճշվեց Հայաստանի գիտական հասարակայնության և մտավորականության կողմից:

Հայկական ՍՍՐ Գիտությունների ակադեմիայի Հրաչյա Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտում կայացավ գիտական նստաշրջան, որի ընթացքում կարդացվեցին դասախոսություններ մեծանուն գիտնականի գործունեության մասին, ճշելով նրա մեծ ծառայությունները ոչ միայն հայագիտության, այլև համաշխարհային լեզվաբանության բնագավառում:

Բազմամարդ հավաքույթ տեղի ունեցավ Երևանի պետական համալսարանի մեծ դահլիճում: Համալսարանի ղեկավար պրոֆ. Հ. Բատիկյանը և այլ գիտնականներ ճշեցին Հ. Աճառյանի քեղմնավոր գործունեությունը հայագիտության և ընդհանուր լեզվաբանության ասպարեզում: Դասախոսներից մի քանիսը պատմեցին հուշեր Հ. Աճառյանի մասին:

Հուզիչ հանդես տեղի ունեցավ Հ. Աճառյանի անունը կրող միջնակարգ դպրոցում: Հանդեսին հրավիրված էին հանգուցյալ հոբելյարի կինը՝ տիկին Սոֆիա Աճառյանը և դուստրը՝ Քնարիկ Աճառյանը: Լեզվի և գրականության ինստիտուտներից հրավիրված գիտական աշխատողները և Քնարիկ Աճառյանը հիշողություններ պատմեցին գիտնականի կյանքից: Վերջում, դպրոցի աշակերտության ուժերով, կայացավ մեծ համերգ:

Հ. Աճառյանի ծննդյան 90-ամյակին նվիրված հանդիսություններ տեղի ունեցան նաև Երևանի այլ գիտական-մշակութային հաստատություններում, ինչպես նաև Լենինականում, Կիրովականում, Ալավերդում և այլ վայրերում:

«Դիվան հայ վիմագրության».— Հայկական ՍՍՐ Գիտությունների ակադեմիան ձեռնամուխ է եղել հայ վիմագիր արձանագրությունների հրատարակությանը, որը լինելու է բազմահատոր:

Հայաստանի գիտնականները մինչև այժմ հայտնաբերել են ավելի քան 10 000 վիմագիր արձանագրություններ, որոնք արժեքավոր տեղեկություններ են սարուցակում մեր ժողովրդի անցյալ պատմության վերաբերյալ: Բոլոր այդ արձանագրությունները հրատարակվելու են:

Արդեն լույս է տեսել «Դիվան հայ վիմագրության» ժուլովածուի առաջին հատորը, որի մեջ զետեղված են 250 արձանագրություններ, հայտնաբերված ակադեմիկոս Հովսեփ Օրբելու կողմից 1910—1915 թվականներին Անիի պեղումների ժամանակ, երբ Հ. Օրբելին պաշտոնավարում էր Նիկոյա Մառի արշավախմբում իրեն արձանագրող: Արժեքավոր այդ վիմագրությունները պարունակում են տեղեկություններ Անիի տաճարների, պալատների, կամուրջների, քաղաքի պարիսպների, ջրանցքների կառուցման վերաբերյալ: Դրանք յուրովի արխիվային փաստաթղթեր են հագրատուժաց մայրաքաղաքի սոսնձական և մշակութային կյանքի վերաբերյալ:

Նոր աշխատություն Մովսես Խորենացու մասին.— Հայկական ՍՍՐ Գիտությունների ակադեմիայի հրատարակությանը լույս է տեսել երիտասարդ պատմաբան Հ. Սարգսյանի աշխատությունը, որը կոչվում է «Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմության» խրոնոլոգիական սխեման»:

Ուսումնասիրելով պատմահոր աշխատության խրոնոլոգիան (ժամանակագրությունը), հեղինակը ածում է, որ Խորենացու խրոնոլոգիան խիստ արժեքավոր է: Ուսումնասիրության շնորհիվ հեղինակին հաջողվել է Խորենացու խրոնոլոգիական սղյակները վերածել պատմական լրարժեք աղբյուրների:

Երիտասարդ գիտնականը, հայտնաբերելով «Հայոց պատմության» խորհրդակական սխառնի ստեղծման սկզբունքները, փորձում է ապացուցել, որ Խորենացու աշխատությունը կարող էր լինել միմիայն Ե դարի Հայաստանի պատմական զարգացման արդյունք և որ Խորենացին եղել է ճույն դարի հայ մտավորականության փայլուն ներկայացուցիչներից մեկը:

Արժեքավոր աշխատություն Լեհաստանի հայ գաղութի պատմության մասին.— Լյուբլինի համալսարանի հրատարակությամբ լույս է տեսել լեհերեն լեզվով հայագիտ Միրոսլավա Զարբեկսկա-Դուբասովայի մի հետաքրքրական աշխատությունը, որի վերնագիրն է «Հայերը Զամոսդիայում և նրանց դերը Լեհաստանի և Արևելքի միջև առևտրական և մշակութային կապերի մեջ»:

Գիրքը արժեքավոր աշխատություն է Լեհաստանում հայ գաղութի կազմավորման և կյանքի մասին: Այն ընդգրկում է ԺԶ դարի վերջերից մինչև ԺԸ դարի սկիզբի ժամանակաշրջանը: Աշխատության մեջ հանգամանորեն տրված է Լեհաստանի հայկական գաղութի, հատկապես Զամոսդիա քաղաքի հայերի հասարակական-տնտեսական և մշակութային կյանքի պատկերը: Ծախեկան են այն տեղեկությունները, որոնք վերաբերում են հայերի կատարած դերին՝ Լեհաստանի և Արևելքի մշակութային փոխհարաբերությունների մեջ:

Իր աշխատությունը գրելիս հեղինակը լայնորեն օգտվել է Կրակովի, Վարշավայի և այլ քաղաքների արխիվներից:

«Հայաստան» տարեգիրք.— Երևանի հանրային գրադարանի և գիտությունների ակադեմիայի գրադարանները ձեռնամուխ են եղել պարբերական տարեգրքի հրատարակության: Տարեգիրքը կոչվելու է «Հայաստան»: Այն պարունակելու է Հայաստանի և հայերի մասին ամեն տարի տարբեր լեզուներով հրատարակվող գրականության ցանկը և առավել արժեքավոր հրատարակությունների կամ հոդվածների համառոտակի բովանդակությունը:

Առդեն լույս է տեսել տարեգրքի առաջին գիրքը, որն ընդգրկում է 1883 թվականի նյութերը: Հատորն ունի 10 գլուխ, ուր տրված են բիրիդգրաֆիական տեղեկություններ Հայաստանի ժողովրդական տնտեսության, մշակույթի, գիտության, հասարակական կյանքի վերաբերյալ ավելի քան 3 000 գրքերի և ամսագրային հոդվածների մասին, որոնք լույս են տեսել ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ Սովետական Միության մյուս հանրապետություններում:

Նկարիչ Մհեր Աբեղյանի ցուցահանդեսը.— Նկարիչների տանը քաջվել է Հայաստանի ժողովրդական նկարիչ Մհեր Աբեղյանի գրաֆիկական աշխատանքների ցուցահանդեսը: Ներկայացված են նկարչի 80 տարվա աշխատանքների լավագույն գրաֆիկական գործերը, որոնցում վարպետությամբ պատկերված են հայրենի բնաշխարհը, մեր երկրի մաքուր, նրանց առօրյան: Մի շարք գործեր նվիրված են պատերազմին և խաղաղությանը:

Ցուցահանդեսը մեծ հետաքրքրությամբ է դիտվում Երևանի արվեստասեր հասարակության կողմից:

Հայկական գորգեր.— Տարեցտարի լայն ճանաչում են գտնում հայկական գորգերը, թե՛ Մովսեսական Միության և թե՛ արտասահմանյան երկրներում: Վերջին տարիներս հայկական գորգերը ցուցադրվել են համամիութենական և միջազգային բոլոր արդյունաբերական ցուցահանդեսներում ամփոփ:

«Հայգորգ» ֆիրման ներկայումս պատրաստվում է մի մոր միջազգային ցուցահանդեսի, որը տեղի է ունենալու Կանադայում: Ֆիրման ցուցահանդեսին կներկայացնի «Երիկիա», «Եստիմիկ» և այլ առևտրական մոր գորգեր, որոնց նխագծերը պատրաստվել են հայ մասնագետ գորգագործ նկարիչները:

Բարեկամության թատրոն.— Հայաստանի թատերական ընկերության նախաձեռնությամբ Երևանում կազմակերպվել է մի մոր թատրոն, որը կոչվում է «Բարեկամություն»: Այս նախաձեռնության համար հատկացված է Սունդուկյանի անվան թատրոնի շենքը:

Ապրիլի կեսերին տեղի ունեցավ թատրոնի քաջամոր: Երկու օր շարունակ հանդես եկան Մուսկլայի Փոքր թատրոնի (որը հնագույն դրամատիկ թատրոն է Ռուսաստանում) մի խումբ ակադմիկոս դերասաններ և դերասանուհիներ: Նրանք խաղացին հատվածներ Գրիբոյեդովի «Նոկլիցի պատուհան», Օստրովսկու «Գալլեր և ոչխարներ», Լերմոնտովի «Դիմակահանդես» և ժամանակակից ռուս հեղինակների գործերից: Լեռնեցուն դափնեղ քաջատիկ ջերմությամբ ընդունեց ռուս բեմի վարպետների ելույթները:

Առաջիկայում հանդես են գալու Մոսկվայի, Լենինգրադի, Ուկրաինայի, Մեծբրայթայն երկրների և Անդրկովկասյան հարևան հանրապետությունների լավագույն թատրոնների ներկայացուցիչները:

Երիտասարդության տուն.— Այս տարի Երևանում սկսվելու է երիտասարդության տան կառուցումը: Դա լինելու է մի մոր, հյուպերտ շենք, մայրաքաղաքի տեսարժան վայրերից մեկը: Տունը կառուցվելու է ուսանողական թաղամասում, Քանաքեռի տարալանջի ստորոտում:

Շենքը կներկայացնի երիտասարդական ակումբ, ժամանցի վայր: Այն կունենա երաժշտական, գրական, լուսանկարչական սպորտ, բազմաթիվ խաղասենյակներ, ժամանցի սրահներ: Հանդիսատեսը, որը կունենա 1 000 տեղ, կծառայի ժողովների, ներկայացումների, համերգների ու կինոցուցադրումների համար: Շենքը կունենա մեծ լողալազան իր արևադարձով (սոլյարի), բասկետբոլի, վոլեյբոլի և թենիսի հրապարակներ:

Երիտասարդության տան քաղաքացի մասն է կազմելու 14 հարկանի հյուրանոցը, 500 հոգու համար: Այն կունենա իր սրճարանը, ռեստորանը և հանգստի բոլոր հարմարությունները:

Շենքի դահլիճներից մեկը, որն ամենից շքեղն ու գեղեցիկն է լինելու, ծառայելու է իբրև պալատիկայի դահլիճ:

Քիմիական հակազդիչների գործարանը.— Երևանի հարավ-արևմտյան ծայրամասում վեր են քարձրացել քիմիական հակազդիչների (ռեակտիվների) խոշոր գործարանի շենքերը: Արտադրամասերից մի քանիսը արդեն գործում են, մյուսները կառավարվում են, իսկ մեծ մասը դեռ կառուցման ընթացքի մեջ է: Պատրաստի արտադրամասերը աչքի են ընկնում իրենց բացառիկ մաքրությամբ. կարծես գործարան չէ, այլ պալատ:

Այս գործարանն իր տեսակի մեջ խոշորագույններից մեկն է լինելու Սովետական Միության մեջ: Այն արտադրելու է մի քանի հարյուր տեսակ օրգանական քիմիական հակազդիչներ, որոնք գործ են ածվում արդյունաբերական ամենատարբեր ճյուղերի մեջ և տեխնիկական կարիքների համար: Գործարանն արդեն մի քանի տեսակի արտադրանք է տալիս, որոնց թվում գինեթթու:

Գործարանն իր ամբողջ կարողությամբ կսկսի աշխատել 1967 թվականին:

Երևանի քաղաքային տնտեսությունը 1966 թվականին.— Ընթացիկ տարում Երևանն ավելի կբարելավրվի ու կծառայալատվի: Կառուցվելու և օգտագործման է հանձնվելու 284 000 քառակուսի մետր բնակարան, 8 դպրոցական նոր շենքեր, ավտոտվելու է համալսարանի նոր շենքերի կառուցումը:

Մինչև աշուն կառուցվելու են «Արմենիա» հյուրանոցի երրորդ մասը, Նորքի ճոպանուղին, քաղաքային ձմեռային լողավազանը, Երևանյան լճի առաջին հատվածը: Բացվելու են 6 նոր բանուկ փողոցներ և բարեկարգվելու է 15 փողոց: Ասֆալտապատվելու է 1 000 000 քառակուսի մետր տարածություն:

Բարելավվելու է ջրամատակարարման գործը: Զրմուտի ցանցը կընդարձակվի 25 կիլոմետրով: Մինչև հունիս կավարտվի Կապույտ լճից սկիզբ առնող ջրատարի կառուցումը, որով քաղաքին տրվող ջրի քանակությունը կավելանա վայրկյանում 1 500 լիտրով: Կոյուղին կընդարձակվի 25 կիլոմետրով:

Գազամատակարարման գործը ևս լայն մտահոգության առարկա կլինի: Գազամուղի ցանցը կընդարձակվի 25 կիլոմետրով: 19 000 բնակարաններ և 45 խոշոր կաթսայաններ կստանան գազ:

Երևանյան լիճը.— Ծարուհակվում են Երևանյան լճի կառուցման աշխատանքները: Հիմնական ուշադրությունը կենտրոնացված է Հրազդանի ձորը փակող հողապատնեշի կառուցման վրա: Այդ պատճառով կունենա 450 մետր երկարություն, 30 մետր բարձրություն: Պատնեշի ստորին մասի լայնքն է 150 մետր, իսկ վերի մասինը՝ 80 մետր, որը և լինելու է պատնեշի վրայով անցնող ապագա փողոցի լայնքը:

Պատնեշի կառուցումը այս տարի կավարտվի, որով բնական հսկա փոտրակը կլցվի ջրով և կգոյանա

լիճ, որը կունենա մեկ կիլոմետր երկարություն, 750 մետր լայնություն և կգրավի 65 հեկտար տարածություն: Լճի միջին խորությունը կլինի 18 մետր, տարողությունը կկազմի 6 000 000 խորանարդ մետր ջուր:

Փոստրակում ընկած Նոր Կողբ գյուղը այս տարի տեղափոխվելու է դեպի Ծառույան, ուր գյուղացիների համար կառուցվում են բազմաբարկ շենքեր:

Լճի ափերին հետագայում կստեղծվեն լողավայրեր, զբոսայգիներ և հանգստավայրեր:

Հողապատնեշի հետ զուգընթաց կառուցվում է ապագա նոր փողոցը, որն անցնելով պատնեշի վրայով, իրար կկապի քաղաքի Լենինյան և Ծառույան շրջանները:

Դիլիջանի զարգացման հեռանկարները.— Տարեցտարի բարեկարգվում ու մեծանում է Դիլիջանը, Հայաստանի այդ գեղեցիկ ամառանոցային քաղաքը, որը միևնույն ժամանակ հիանալի բուժավայր է: Զով ամառը, մեղմ ձմեռը և հանքային բուժիչ ջրերը հեռավորություն են ընձեռում, որ առաջիկայում Դիլիջանը դառնա Սովետական Միության նշանավոր բուժավայրերից մեկը:

Քաղաքում լայն թափով կատարվում են շինարարական աշխատանքներ: Ծայրամասերին առաջացել են նոր թաղամասեր: Վերակառուցվում է քաղաքի կենտրոնը: Բացվում են նոր, լայն ու բարեկարգ փողոցներ, կառուցվում են նոր հանգստյան տներ, հյուրանոց-պանսիոնատներ, հասարակական-մշակութային շենքեր, մարզական հյուսիսարակներ: Հունիսից կսկսի գործել մի նոր խոշոր սանատորիա:

Նախատեսված է հետագայում սանատորիաներն ու բուժական շենքերը կենտրոնացնել մի տեղ, քաղաքից հեռու, որի համար անտառների խորքում հատկացված է հատուկ մի չքնաղ վայր:

Ընթացիկ տարում Դիլիջանի զարգացման ու բարեկարգման վրա ծախսվելու է 5 անգամ ավելի գումար, քան 1958 թվականին և 20 տոկոսով ավելի քան անցյալ տարին:

Քար մշակող նոր մեքենա.— Քար կտրող և հղկող շատ մեքենաներ կան Հայաստանի տարբեր կառույցներում: Այդ մեքենաները նախագծվել են մեր ինժեներների կողմից ու պատրաստվել Լենինականի հաստոցաշինական գործարանում: Վերջերս նույն գործարանը թողարկեց գրանիտ ու մարմար կտրող մի մեքենա, որը հաջողությամբ փորձարկվեց թե՛ մեզ մոտ և թե՛ Մոսկվայում ու արժանացավ ընդհանուր հավանության: Կտրելու գործողությունը կատարվում է ոչ թե այդ նպատակի համար մինչև այժմ գործածվող աղոցի, այլ այժմաստի սկավառակի միջոցով, որով գործողությունը վեց անգամ ավելի արագ է կատարվում, քան սովորական ձևով:

Այս մեքենայի օգնությամբ մարմարե և գրանիտե ալիկներ են կտրատվելու շինարարության համար:

